

Nærings- og fiskeridepartementet

Vår dato
31.07.2014

Vår referanse
2014/00219-6

Vår saksbehandler
Jan Birger Jørgensen/93044346

Deres referanse
14/3441-

HØRINGSBREV OM ENDRING AV ORDNINGEN MED UNDERVISNINGSKVOTER - LÆRLINGEKVOTE - UTTALELSE FRA NORGES FISKARLAG.

Arbeidsutvalget i Norges Fiskarlag behandlet ovennevnte sak i møte 31. juli d.å. og fattet slikt vedtak:

«Innledning

Norges Fiskarlag viser til mottatt høringsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet datert 14. juli 2014 om endring av ordningen med undervisningskvoter – lærlingekvote. I høringsbrevet oppsummerer departementet forslaget og anmoder om synspunkter fra høringsinstansene som følger;

- «Ordninga med undervisningskvotar blir utvida frå og med skuleåret 2014/2015, slik at undervisningskvotar også kan fiskast av bestemte fartøy som har lærling om bord som ei lærlingekvote.
- Lærlingkvoten vert tildelt først etter at lærlingen har vore på fartøy eitt semester, det vil seie frå januar 2015.
- Den samla avsetninga til undervisningskvotane blir vurdert når det i desember 2014 skal tildelast kvantum for andre semester 2014/2015 og skuleåret 2015/2016.
- Ei lærlingekvote skal utgjere ein verdi på ca. kr. 30 000.»

Departementet påpeker at målsettingen med ordningen er å gjøre rekrutteringen til fiskerinæringen bedre, og sikre at sjømatnæringen trekker til seg den kompetansen og erfaringen som næringa har behov for.

Vurderinger

I følge høringsbrevet fra departementet er det årlig mellom 130-150 lærlinger i fiskeflåten, og i de regnestykkene som presenteres er det tatt utgangspunkt i 140 lærlingekvoter. Oversikten viser at det er behov for ytterligere kvoteavsetninger for flere av fiskeslagene til dette formålet dersom de ordinære undervisningskvotene skal videreføres på samme nivå.

Norges Fiskarlag vil bemerke at fiskeflåten er sammensatt og det er behov for ulike kompetanse avhengig av flåtype, det være seg navigatører, maskinister, redskaps- og fangsthåndtering og en del generalister som skal dekke flere områder. I så måte må fiskeflåten også rekruttere en betydelig mengde av mannskapet utenfor den tradisjonelle fagopplæringen for fiskere.

Norges Fiskarlag har over flere år jobbet med ulike rekrutteringstilnærminger overfor fiskeflåten og gjennom dette arbeidet bl.a. støttet opp om fagopplæring av fiskere. I mange fylker er det svært god kontakt mellom de ulike opplæringskontorene og de regionale lagene i Fiskarlaget om disse

spørsmålene. Erfaringer fra dette samarbeidet tyder på at det ikke er det/de økonomiske tilskuddene som er avgjørende om rederiene velger å ta om bord lærlinger, men heller næringens ansvar for å sikre rekrutteringen av kompetent arbeidskraft.

Fiskarlaget viser til at alle lærebedrifter (alle fag) får et generelt tilskudd på kr 119.949,- (over to år), dette tilskuddet fordeles mellom lærebedrift og opplæringskontor, typisk på 50/50 basis. I tillegg gir også myndighetene fra 1.1.2014 et stimuleringsstilskudd på kr 50.000,- til lærebedrifter som tegner lærekontrakt/opplæringskontrakt for første gang. Til sammen så gir myndighetene alt i dag et vesentlig tilskudd til lærebedriftene, også til lærebedrifter som tar inn lærlinger til fiske og fangst.

Erfaringene tyder imidlertid på at det ikke er tilskuddets størrelse som er avgjørende om ett fartøy/rederi ønsker å ta inn lærlinger. Ankepunktet er gjerne manglende lugarkapasitet, tariff, redusert lottandel på mannskap, feil/eller manglende kompetanse i fagplanen mv. som medfører at flåten er restriktiv til å ta om bord lærlinger. Ut fra disse erfaringene er det grunn til å anta at et ekstra stimuleringsstilskudd på kr 30.000,- ikke vil være avgjørende for å få økt antall lærlingeplasser i fiskeflåten.

Norges Fiskarlag vil vise til at det i mange år, i alle fall i deler av landet, har vært sterk konkurranse om de som har lyst til å utdanne seg innen havrelaterte yrker. Til tross for denne konkurransen har antall søkere til Fiske og Fangst hatt en positiv utvikling siden etableringen i 1994. Fiskarlaget har, gjennom medlemslagene i mange år lagt ned en betydelig innsats i å promotere næringen gjennom egne arrangement og deltakelse på blant annet yrkesmesser. I de senere år har også «Sett Sjøbein» gjort en jobb på dette området.

Antall enheter i alle fartøygruppene i fiskeflåten har blitt betydelig redusert de siste 20 årene. Samtidig har det enkelte fartøy blitt større, mer effektivt og ikke minst mer komplisert. Dette har ført til stadig høyere krav til blant annet sertifisering og opplæring for mannskapene. Innsatsen fra det offentlige har etter Fiskarlagets oppfatning i liten grad fulgt utviklingen og har fortsatt med et relativt ensidig fokus på å få mange til å begynne i næringen og starte en fagutdanning. Norges Fiskarlag er av den oppfatning at rekrutteringen til næringen faktisk ikke er den største utfordringen lenger. Opprettholdes innsatsen på dette området, vil det etter vår oppfatning i stor grad dekke behovet.

Framover må det fokuseres på de som vil bli i næringa og gjøre dem til fremtidens aktører om bord i fartøyene. Det må blant annet legges til rette for øke kunnskapsnivået til mellomledere på dekk mht. redskaps- og fangstbehandling, samt legge rammevilkårene til rette for de som har ambisjoner om offiserjobber både i maskinen og på broa på et fiskefartøy.

I den forbindelse er det stor grad av enighet i næringen om at 20 år etter etablering er nødvendig med en total evaluering av læreplanene for faget fiske og fangst. I forbindelse med høringen om visse endringer i læreplanen for Vg3 fiske og fangst tidligere i år, bad organisasjonen om at en slik evaluering burde komme i gang snarest. Flere av medlemsrederiene har påpekt at lærlingene ikke får den spissingen av praktisk kunnskap som gjør dem så kompetente som de bør være med et fagbrev. Norges Fiskarlag håper at Nærings- og fiskeridepartementet vil bidra til å få satt i gang evalueringen. På oppdrag fra Sett Sjøbein har Fiskebåt gjennomført en undersøkelse for å få bedre kunnskap om behovene og ønskene i næringen knyttet til offiserdelen av mannskapet. Undersøkelsen avdekker særlig behov for personell i maskinen fremover. Kadettutdanningen er under endring, og denne endringen har skjedd uten mulighet for innspill fra fiskeflåten. Sjøfartsmyndighetene har ikke involvert fiskeflåtens organisasjoner i dette arbeidet, men konsentrert innsatsen på å utvikle systemer tilpasset øvrig sjøfart. Dette forventer Fiskarlaget at departementet kan bidra til å rette på.

Norges Fiskarlag vil på nytt påpeke at det er uakseptabelt at læretid på fartøy under 15 meter ikke kvalifiserer for utstedelse/vedlikehold av navigasjonssertifikat, men kun gir grunnlag som utstedelse av fagbrev.

Fiskarlaget vil også bemerke at fartøy som deltar i frie fiskerier som ikke er kvoteregulert faller

utenfor den foreslåtte lærlingekvoteordningen. Det bør derfor vurderes særskilte økonomiske tilskudd fra myndighetene for å fange opp fartøy som har sitt driftsgrunnlag i slike fiskerier.

Konklusjon

Under henvisning til ovenstående vurderinger, så stiller Norges Fiskarlag spørsmål ved om en lærlingekvoteordning vil ha den effekten som departementet forventer. Fiskarlaget vil imidlertid likevel ikke motsette seg at den foreslåtte ordningen utprøves, men da i første omgang avgrenset til en to-årsperiode, og at det knyttes en evaluering til dette. En slik evaluering bør omfatte alle elementene som inngår i opplæringsrammen for å sikre personell til fiskeflåten, jfr. det som er påpekt ovenfor. Fiskarlaget tror ikke en høyning av foreslått beløp på kr 30.000,- vil ha nevneverdig effekt på ordningen.

Fiskarlaget går videre inn for at ordningen med undervisningskvoter til skolene videreføres om lag på samme nivå som tidligere år.»

Med hilsen
NORGES FISKARLAG

Jan Skjærve

Jan Birger Jørgensen

Kopi til: Medlemslagene
Landsstyrets medlemmer
Fiskeridirektoratet
Sett Sjøbein